

FINANČNÍ LEASING A KALKULACE ODLOŽENÉ DANĚ V IFRS VÝKAZNICTVÍ¹

Finance Lease and Deferred Tax Calculation in IFRS Reporting

Libor Vašek, Marek Filinger

Úvod

Leasingové smlouvy a jejich účetní zachycení v souladu s Mezinárodními standardy účetního výkaznictví (IFRS), konkrétně IAS 17 *Leasingy (Leases)*, jsou zmiňovány jako základní příklad při definování rozdílů IFRS vůči českým účetním předpisům. Důsledkem je však také rozdíl v odložené dani, což si řada uživatelů účetních závěrek sestavených v souladu s IFRS také uvědomuje. Určitá nejasnost existuje v přístupu, jak takovou odloženou daň správně v souladu s požadavky IAS 12 *Daně ze zisku (Income Taxes)* kalkulovat. Jak správně aplikovat rozvahovou metodu požadovanou IFRS na aktiva a závazky vznikající u finančního leasingu při výpočtu odložené daně? Následující příklad si klade za cíl zodpovědět tuto otázku a ilustrovat řešení vyhovující požadavkům IAS 12.

Úvodní zadání

Společnost A uzavřela na dobu 3 let leasingovou smlouvu. Fair value předmětu leasingu k počátku leasingu činí 100 tis., leasingové platby 16 tis. pololetně s první platbou k okamžiku dodání aktiva, která je navýšena ještě o akontaci ve výši 12 tis. Současná hodnota minimálních leasingových plateb činí 98 240 s uvažováním přírůstkové úvěrové úrokové sazby 9 % p.a. Na konci doby trvání leasingu přechází aktivum vlastnický na nájemce, který jej bude dále využívat. Daňová sazba očekávaná v budoucích obdobích činí 24 %.

Počáteční a následné ocenění aktiva pořízeného na finanční leasing

Počáteční ocenění aktiva vyplývá z porovnání fair value aktiva a současné hodnoty minimálních leasingových plateb a je stanoveno na úrovni nižší z obou částek, tj. pořizovací cena aktiva činí 98 240.² Doba použitelnosti je odhadnuta k počátku doby trvání leasingu v délce 5 let, jako vhodná metoda odpisování je stanovena metoda lineární a zbytková hodnota není uvažována. Roční odpis aktiva je tak kalkulován ve výši rovnoměrné částky 19 648, tj. pořizovací cena 98 240 rozložená na odhadovou dobu použitelnosti 5 let. Při nezměněných účetních odhadech je odpisový plán po dobu použitelnosti aktiva následující:

Období	Odpis	Zůstatková hodnota	Požizovací cena	Oprávký
pořízení	-	98 240	98 240	-
1	19 648	78 592	98 240	19 648
2	19 648	58 944	98 240	39 296
3	19 648	39 296	98 240	58 944
4	19 648	19 648	98 240	78 592
5	19 648	0	98 240	98 240

Pro účely kalkulace odložené daně je třeba vyzdvihnout hodnoty ve sloupečku „Zůstatková hodnota“. Příslušné částky jsou pro jednotlivá období tzv. účetní hodnotou z pohledu pravidel IAS 12 a jsou srovnávány s tzv. daňovou hodnotou (k tomu více až dále).

¹ Tento článek byl zpracován jako jeden z výstupů výzkumného záměru "Rozvoj finanční a účetní teorie a její aplikace v praxi z interdisciplinárního hlediska" registrační číslo MSM, RP 6138439903.

² Existence vedlejších pořizovacích nákladů není uvažována.

Počáteční ocenění a následná amortizace závazku z finančního leasingu

Počáteční ocenění závazku vyplývá obdobně jako počáteční ocenění aktiva z porovnání fair value aktiva a současné hodnoty minimálních leasingových plateb, přičemž je použita nižší z obou částek, kterou je v použitém příkladu částka je ve výši 98 240. Následné ocenění vychází z postupné amortizace počátečního ocenění při dodržení konstantní úrokové míry. Aplikuje se tzv. metoda efektivní úrokové sazby, která v použitém příkladu činí 9 % p.a. Tato sazba je použita k diskontování nominální hodnoty všech minimálních leasingových plateb na částku 98 240, tj. na úroveň počátečního ocenění závazku.

Minimální leasingová platba je ve výši 16 000 a je pololetní, tj. 2× v každém účetním období s uvážením první k okamžiku zahájení doby trvání leasingu. Každá leasingová platba s výjimkou první je rozdělena na částku úrokového nákladu a částku snižující závazek z finančního leasingu (tzv. úmor). Úrok je kalkulován pomocí efektivní úrokové sazby z otevřeného dosud nesplaceného zůstatku závazku, např. u druhé platby:

$$\text{Úrok} = 3\,161 = 0,09 / 2 \times 70\,240$$

Snížení závazku (úmor) je následně stanoveno jako rozdíl mezi peněžním tokem a vypočteným efektivním úrokem, např. u druhé platby:

$$\text{Snížení závazku} = 12\,839 = 16\,000 - 3\,161$$

Následující tabulka přináší detailní amortizaci závazku po dobu trvání finančního leasingu:

Období	Platba	Peněžní tok	Úrok	Snížení závazku	Zůstatek závazku	Neuznaný úrok
1		0	0	0	98 240	
1	1	28 000	0	28 000	70 240	9 760
1	2	16 000	3 161	12 839	57 400	6 600
2	3	16 000	2 583	13 417	43 983	4 017
2	4	16 000	1 979	14 021	29 963	2 037
3	5	16 000	1 348	14 652	15 311	689
3	6	16 000	689	15 311	-	-

Daňový dopad uzavřené leasingové smlouvy po dobu trvání leasingu

Daňový dopad leasingových smluv vychází dle současné daňové legislativy z leasingových splátek. Suma leasingových splátek je v čase (v rozložení po dobu trvání leasingu) daňově uznatelná. Leasingové smlouvy mohou být různého právního a daňového ujednání a je třeba následující ilustraci brát jako vzor, jako základ, který může být upravován do konkrétních podmínek jednotlivých leasingových smluv a transakcí.

Příklad uvažuje s pravidelnými leasingovými platbami ve výši 16 000 a zároveň s počáteční platbou 12 000. Z daňového pohledu je první leasingová splátka rovnoměrně rozložena na dobu trvání leasingu (3 roky), tj. $12\,000 / 3 = 4\,000$ pro každý rok, resp. 2 000 u každé pololetní leasingové platby.

Období	Platba	Peněžní tok	Daňově uznatelný výdaj
1	Akontace	12 000	
1	1	16 000	18 000
1	2	16 000	18 000
2	3	16 000	18 000
2	4	16 000	18 000
3	5	16 000	18 000
3	6	16 000	18 000
		108 000	108 000

Pro účely kalkulace odložené daně je třeba si uvědomit, že daňová hodnota celého finančního leasingu je 108 000. Pro výslednou kalkulaci odložené daně je však třeba tuto celkovou daňovou hodnotu rozlišit na:

- na část přiřaditelnou aktivu, tj. na daňovou hodnotu aktiva;
- na část přiřaditelnou neuznaným úrokům, tj. jakousi daňovou uznatelnost budoucího závazku.

Období	Daňová hodnota leasingu	Daňová hodnota úroků	Daňová hodnota aktiva
1	108 000	9 760	98 240
1	90 000	9 760	80 240
1	72 000	6 600	65 400
2	54 000	4 017	49 983
2	36 000	2 037	33 963
3	18 000	689	17 311
3	0	0	0

Daňová hodnota leasingu představuje celkovou částku, kterou bude možné po dobu trvání leasingu daňově uznat při výpočtu splatné daně. Postupně je snižována částkou 18 000, což je pravidelná leasingová platba navýšená o časové rozlišení akontace. Protože finanční leasing má v podmínkách pravidel IFRS dopad na výsledek hospodaření prostřednictvím položky úroků ze závazku a odpisů z aktiva, je nutné celkovou daňovou hodnotu rozložit mezi tyto dvě komponenty.

Úroky z finančního leasingu vznikají k okamžiku leasingové platby, kdy jsou účetní nákladovou položkou. Účetní jednotka závazek z očekávaných úroků nevykazuje, protože závazek z finančního leasingu je oceňován v současné hodnotě budoucích minimálních leasingových plateb. Úroky tak nevstupují do rozvahy, nejsou aktivní ani závazkovou položkou rozvahy a nemůže být u nich uvažována odložená daň.¹

Očistí-li se celková daňová hodnota finančního leasingu o dopad dosud neuznaných úrokových nákladů, získá se hodnota, kterou lze označit za daňovou hodnotu aktiva. Na počátku doby trvání leasingu se shoduje s účetním oceněním aktiva, tj. nevzniká zde žádný rozdíl při prvotním uznání aktiva v transakci, která zakazuje uznání odložené daně (viz IAS 12.15).

Kalkulace odložené daně u finančního leasingu

Odložená daň (závazek či pohledávka) se kalkuluje z rozdílu mezi účetní a daňovou hodnotou aktiva či závazku. V případě finančního leasingu vzniká přechodný rozdíl, konkrétně v podobě zdanitelného přechodného rozdílu, pouze u aktiva pořízeného na finanční leasing. S uvážením daňové sazby 24 % pro budoucí období vychází z následujícího propočtu odložené daně konkrétně odložený daňový závazek:

Období	Účetní hodnota	Daňová hodnota	Zdanitelný přechodný rozdíl	Odložený daňový závazek	Odložený daňový náklad
0	98 240	98 240	0	0	0
1	78 592	65 400	-13 191	-3 166	-3 166
2	58 944	33 963	-24 981	-5 995	-2 830
3	39 296	0	-39 296	-9 431	-3 436
4	19 648	0	-19 648	-4 716	4 716
5	0	0	0	0	4 716

Účetní hodnota aktiva je převzata z části 2 „Počáteční a následné ocenění aktiva pořízeného na finanční leasing“. Daňová hodnota aktiva je převzata z části 4 „Daňový dopad uzavřené leasingové

¹ K vysvětlení tohoto závěru lze také použít představu, kdy nerealizované úroky jsou prezentovány jako náklad příštího období, tj. jako aktivum, kdy účetní hodnota se rovná daňové hodnotě, tj. nevzniká žádný přechodný rozdíl a nevzniká tedy ani odložená daň.

smlouvy po dobu trvání leasingu“. Zdanitelný přechodný rozdíl je rozdíl, o který účetní hodnota převyšuje daňovou hodnotu aktiva a z něhož je počítán odložený daňový závazek. Odložený daňový závazek je kalkulován při sazbě 24 % z částky zdanitelného přechodného rozdílu. Odložený daňový náklad je součástí celkového daňového nákladu prezentovaného ve výsledovce a je rozdílem zůstatků odloženého daňového závazku v jednotlivých letech.

Závěrečné zhodnocení aplikovaného přístupu

Finanční leasing a jeho účetní zachycení podle IFRS rozhodně ovlivňuje výpočet a zachycení odložené daně. Je třeba si uvědomit celkový daňový dopad leasingové smlouvy a zároveň účetní dopad jejích složek – aktiva a souvisejících účetních odpisů na jedné straně, a závazku a souvisejících úroků na straně druhé. Jde tedy o operaci, která má v čase dopad do výsledovky a na výsledek hospodaření, přičemž účetní zachycení odpisů a úroků se liší od daňového zachycení leasingových plateb. Z tohoto titulu vzniká odložená daň, kterou je však třeba kalkulovat rozvahovou metodou v kontextu IAS 12, tj. z rozdílu účetních a daňových hodnot.

Účetní hodnota závazku vyjadřuje jen budoucí splátky, který nemá žádný daňový dopad v budoucích obdobích a není relevantní pro výpočet odložené daně, resp. daňová hodnota se shoduje s účetní hodnotou, nevzniká žádný přechodný rozdíl a tudíž ani ne odložená daň.

Očekávaný závazek z titulu úrokových plateb není účetně zachycen v rozvaze a úroky jsou uznány vždy jen do nákladů v okamžiku jejich vzniku. Mají však určitou daňovou hodnotu, proto je nutné o tuto daňovou hodnotu upravit celkovou daňovou hodnotu finančního leasingu. Uvažuje se tedy, že úrokový dopad do nákladů je v daném období i daňový dopad pro účely kalkulace splatné daně.

Účetní hodnota aktiva vyjadřuje budoucí zdanitelné zisky a je odpisována po dobu použitelnosti aktiva do nákladů. Tato hodnota je také daňově uznatelná v čase ve formě hrazených leasingových plateb, proto se daňová hodnota aktiva na počátku rovná počátečnímu účetnímu ocenění. Je to zároveň rozdíl celkové daňové hodnoty finančního leasingu a části připadající úrokům. Daňová hodnota je následně odpisována, přičemž daňový odpis je zde ztotožněn s částí daňově uznatelné leasingové platby. Leasingové platby jsou tak daňovými odpisy, jen je nutné stanovit jejich průběh a výši.

Abstrakt

Příspěvek ilustruje na jednoduchém příkladu aplikaci rozvahové metody výpočtu odložené daně u smluv klasifikovaných podnikem jako finanční leasing. Příspěvek je pohledem autora na danou problematiku, který uvažuje současnou hodnotu budoucích leasingových splátek jako daňovou hodnotu aktiva. Odložená daň tak vzniká pouze na straně pořizovaného aktiva, nikoliv na straně vykazovaného závazku.

Klíčová slova: IFRS, odložená daň, finanční leasing, daňová hodnota, účetní hodnota, přechodné rozdíly

Summary

The article illustrates, using a simple example, an application of a balance sheet method that is required for deferred tax calculation resulting from finance leases. The article is based on own author's opinion that consider present value of minimum lease payments to be a tax base. Therefore, a deferred tax results only from temporary difference in asset value not from liability value.

Key words: IFRS, deferred tax, finance lease, tax basis, carrying amount, temporary differences

JEL klasifikácia: M41

Použitá literatúra

- [1] VAŠEK, L.: Kalkulace odložené daně u finančního leasingu pro účely IFRS výkaznictví. Účetnictví č. 4, Praha 2007, ISSN 0139-5661.
- [2] Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS^{TM}) včetně Mezinárodních účetních standardů (IAS^{TM}) a Interpretací k 1. lednu 2005. IASCF a Svaz účetních 2006, ISBN 80-239-5721-X

Kontakt

Libor Vašek, Ing., katedra finančního účetnictví a auditingu, FFÚ VŠE v Praze, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha, tel.: +420 224 095 311, vasek@vse.cz

Marek Filingem, Ing., katedra finančního účetnictví a auditingu, FFÚ VŠE v Praze, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha, tel.: +420 224 095 311, filingem@vse.cz